

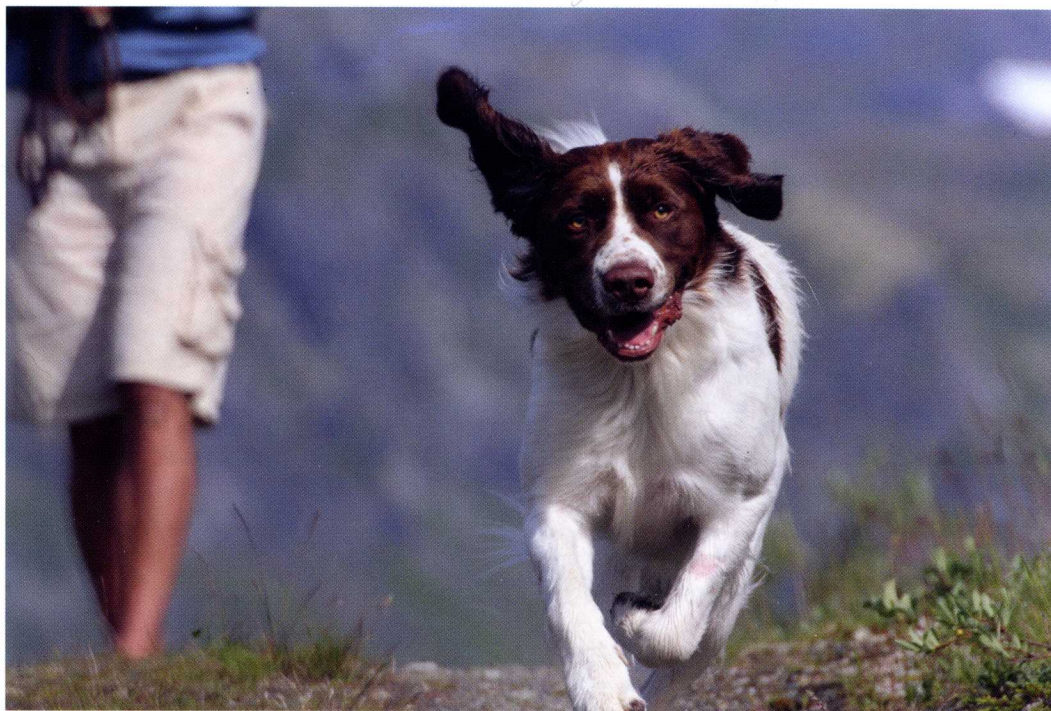

Foto: Elisabeth Gilek

Drentsche patrijshond.

Inavelsdepression och inkorsning

Sedan ett halvsekel har hundavel bedrivits rasvis med stängda stamböcker. Stängda stamböcker betyder att det avlas enbart på individer av samma ras. För att optimera raserna för sina olika uppgifter har ofta linjeavel bedrivits, vilket innebär att det avlas på individer som är mer eller mindre besläktade med varandra och anses tillföra rasen viktiga egenskaper. Linjeavel innebar under många år tämligen höga inavelsgrader. När avel bedrivs på detta sätt under en längre tid kommer rasen inte bara att förbättras i sin funktionalitet utan även förlora vissa anlag och icke önskvärda anlag kommer att visa sig. Dessa icke önskvärda anlag har bland annat

med rasens överlevnad och reproduktion att göra. När rasen förlorar sin livskraft pratas det om inavelsdepression.

Vad är då tecken på inavelsdepression i en ras?

Det finns flera tecken på inavelsdepression:

- Små kullar, rasens medelvärde för kullstorlek minskar.
- Tikar går tomma kan inte paras eller har problem i valpningen.
- Hanhundar får minskad fertilitet, dvs livskvaliteten hos hundens spermier försämras eller försvinner helt.

- Sjukdomar och defekter uppträder mer frekvent.
- De flesta individer är släkt och det blir svårt att hitta avelsdjur.

Går det att förhindra inavelsdepression?

Egentligen inte men genom att bedriva en s.k. hållbar avel där hundar som finns i en population används på ett klokt sätt för att få den genetiska variationen att minska så långsamt som möjligt. Ett annat sätt är också att använda hundar från andra länder med andra linjer eller importera hundar, både tikar och hanhundar, med unika linjer i förhållande till det som finns i den egna populationen.

Det här gäller väl bara raser med små populationer?

Nej även en numerärt stor ras kan få problem med inavelsdepression om det är för få djur och ojämn könsfördelning bland de djur som används i aveln. Hård selektion där till exempel hundar som premierats högt på jaktprov över används och hundar som inte premierats väljs bort bidrar till minskad genetisk variation och till att gener går förlorade i en population.

Vad kan man göra?

Innan en ras kommit för långt i sin inavelsdepression kan man förutom att använda många olika hundar i avel och då ta vara på den egna rasens genpool även para några av de friska individer som finns med individer från en annan ras. Det senare kallas för inkorsning och är ett avelsarbete som sker på ett mycket kontrollerat och sanktionerat sätt för att på sikt få tillbaka livskraft i en ras. I Sverige pågår flera inkorsningsprojekt som är godkända av SKK. De raser som har fått godkända inkorsningsprojekt bedriver ett avelsarbete där noggrant utvalda avelshundar från den egna rasen paras med hundar från lika noggrant utvalda raser och där avkommorna följs upp för att i sin tur användas vidare i aveln.

Foto: Susanne Westman

Inavelsdepression kan även drabba en numerärt stor ras.

En ras som ser tydliga tecken på begynnande inavelsdepression är *Drentsche patrijshond*, en ras som tillhör rasgrupp 7 för stående fågelhundar. Det förekommer hanhundar som har dålig spermakvalitet, många tikar som går tomma, svårighet att föda och minskande kullstorlekar.

Rasen är numerärt liten i Sverige och det har blivit problem att hitta friska avelshundar som inte är besläktade både i Sverige och i rasens hemland, Nederländerna.

Rasklubben i Sverige har ansökt hos SKK och fått ett inkorsningsprojekt godkänt. Raserna de önskar att para med är långhårig och korthårig vorsteh samt kleiner münsterländer. Inom SVK är vi stolta och glada över att kunna hjälpa till och dessutom kommer det att bli ett lärande projekt även för våra raser inom SVK.

Målsättningen är att inkorsning av andra raser ska förbättra drementarnas hälsa, livskraft och funktion genom att öka den genetiska mångfalden, minska risken för allvarliga ärftliga sjukdomar, särskilt epilepsi, samt bevara rasens ursprungliga jaktegenskaper. Målet är inte att förändra rasen utan att tillföra nya gener för ökad livskraft för att sedan långsamt avla tillbaka mot den ursprungliga rasen och dess typiska egenskaper enligt standarden.

I skrivande stund har en parning genomförts mellan en långhårig vorsteh och en

drent tik. Näst på tur är en parning mellan en kleiner münsterländer och en annan tik och parningen beräknas ske under våren. Den tredje parningen med en korthårig vorsteh hanhund beräknas ske i början av 2026.

Urvalet av hanhundar har varit noggrant och höga krav har ställts på donatorhundarna. Hundar som är utvalda ska:

- följa både SVK:s och drentklubbens avelsrekommendationer. Drentklubben har utöver SVK:s krav även krav på ögonlysning och ED röntgen.
- genomfört en komplett DNA test, för att se den verkliga genetiska inaveln, samt för att ha koll på vilka anlag, tex. vad gäller färg, som avlas in. Testet ger också information om rasbundna sjukdomar som det går att DNA-testas för.
- får inte ha nära släktingar i de närmsta generationerna med känd epilepsi.
- ha fyllt 4 år.
- bör ha kull sedan tidigare, alternativt godkänd spermaanalys.

De två donatorhanarna som används nu under våren 2025 har 12 % respektive 17 % genetisk (dvs. faktisk) inavel. De två drenttikarna har 24 % respektive 35 % genetisk inavel. Avkommorna från de två första inkorsningskullarna kommer att ha 1 % respektive 2 % genetisk inavel.

Valparna kommer att bli registrerade hos SKK och kan delta på prov och tävlingar som om de vore renrasiga drentar. SKK stöder projektet med bidrag ur sin utvecklingsfond och dessa medel kommer att användas till de extra hälsoundersökningarna som kommer att göras samt till att utvärdera kullarna.

Även drentarnas rasklubb i Nederländerna är på gång att starta ett likande projekt och att målet är ett samarbete med utbyte av inkorsningshundar mellan länderna

Vi kommer att följa upp både projektet och nya rön inom hundaveln kontinuerligt genom artiklar här i SV samt även arrangera webinar.

Kontakta gärna våra avelsråd om ni vill veta mer.

Fakla: Drentsche patrijshond

Ursprungsland: Nederländerna

Användningsområde: Drentsche patrijshond är en allround jakthund som står för tryckande vilt. Den kan jaga fågel, hare, änder och även apportera annat vilt, den används både före och efter skott.

Temperament: Rasen är av naturen lojal och intelligent, den är följsam och lättlärd. Nämnda egenskaper med tillsammans med sitt mjuka och godmodiga temperament gör den till en värdefull jaktkamrat såväl som en högt uppskattad familjehund.

Mankhöjd: Hanhund: 58–63 cm Tik: 55–60 cm

Färg: Vit med leverbruna fläckar, med eller utan prickar. Skimmel, en blandning av bruna och vita hår över hela kroppen, är inte tillåtet. Mantel är mindre önskvärt. Öronen skall vara bruna liksom pälsen runt ögonen.

Rasgrupp (FCI): Grupp 7, sektion 1
Kontinentala stående fågelhundar